

عربستان سعودی از دیدار رئیس جمهور چین چه می‌خواهد

به قلم سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrswn-0/), کارول سیلبر (/fa/experts/karwl-sylbr/)

۲ ژانویه ۲۰۲۳

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/what-saudi-arabia-wants-president-xis-visit
العربية (/ar/policy-analysis/ma-trydh-alswdyt-mn-zyart-alryys-shy/)

درباره نویسنده

سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrswn-0/)

کارول سیلبر (/fa/experts/karwl-sylbr/)

کارول سیلبر دستیار تحقیق در پروژه فکره و از نویسندگان آن است. او فارغ التحصیل دانشگاه نورث‌وسترن در ۲۰۲۱ است و در روابط بین الملل، مطالعات خاورمیانه و زبان عربی تحصیل کرده است.

تحلیل کوتاه

چین در حال حاضر یکی از شرکای تجاری اصلی عربستان سعودی و تامین‌کننده مهم تجهیزات نظامی و هسته‌ای این کشور است اما انتظار ریاض در هر دو مورد بیشتر است

رئیس جمهور چین شی جین پینگ در ۷ دسامبر برای دیدار با مقامات عربستان سعودی و شرکت در «اجلاس سران چین و عرب» در ۹ دسامبر وارد عربستان سعودی می‌شود. آخرین نشست حضوری دوجانبه بین تصمیم‌گیرندگان ارشد دو کشور در سال ۲۰۱۹ صورت گرفت که پرزیدنت شی میزبان محمد بن سلمان ولیعهد عربستان سعودی بود. به گزارش خبرگزاری عربستان سعودی هدف از سفر کنونی رئیس جمهور چین تقویت «همکاری استراتژیک» عربستان با پکن خواهد بود امری که به دلیل تأثیر احتمالی آن بر روابط تیره ریاض با آمریکا نگرانی‌های واشنگتن را برانگیخته است. وقتی پرزیدنت بایدن پنج ماه قبل از عربستان دیدار کرد: «ما کنار نمی‌رویم که چین روسیه یا ایران این خلأ را پر کنند. آمریکا جایی نمی‌رود.» رویدادهای این هفته محکم برای آن قول بایدن خواهد بود.

آغاز روابط دوجانبه با موشک‌ها

چین و عربستان سعودی تا سال ۱۹۹۰ روابط رسمی دیپلماتیک برقرار نکرده بودند که تا حد زیادی به خاطر آن بود که ریاض دولت در تبعید چین در تایوان را به جای دولت جمهوری خلق چین در پکن به رسمیت می‌شناخت. با این حال ارتباط عربستان با پکن از چند سال قبل از ۱۹۹۰ آغاز شده بود.

در سال ۱۹۸۸ چین پنجاه موشک بالستیک میان‌برد سی‌اس‌اس-۲ به سعودی‌ها داد معامله‌ای که واشنگتن از آن بی‌اطلاع بود تا اینکه یک تحلیلگر اطلاعاتی متوجه شد که یکی از این موشک‌ها در یک فرودگاه خصوصی متعلق به شاهزاده سلطان بن عبدالعزیز وزیر دفاع

وقت عربستان یکدک کشیده می‌شود این موشک‌ها که دارای قابلیت هسته‌ای هستند با هواپیماهای باربری به آنجا منتقل شده بود و متعاقباً در دو محل پرتاب موشک در صحرا و یک پایگاه تدارکاتی در یک منطقه دورافتاده در جنوب عربستان مستقر شدند نگرانی‌های آمریکا بعد از پی بردن به این موضوع که این معامله به وسیله بندر فرزند شاهزاده سلطان انجام شده بیشتر شد چون او به عنوان سفیر در واشنگتن خدمت می‌کرد علاوه بر این شناسایی ماهواره‌ای از سکوه‌های ثابت پرتاب موشک عربستان نشان داد که تهران و تل‌آویو اهداف بالقوه شلیک این موشک‌ها هستند.

موشک‌های سی‌اس‌اس-2 تنها یک بار در سال ۲۰۱۴ (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/saudi-arabias-missile-messaging>) به نمایش گذاشته شد و از آن زمان تا کنون با انواع مدرن تر موشک‌های چینی جایگزین شده است علاوه بر این سلاح‌های موشکی کوتاه‌برد هم در پایگاه‌های سعودی دیده شده که ظاهراً موشک‌های ام-۱۱۱ چینی اند تجهیزات ساخت این سلاح‌ها احتمالاً از طریق پاکستان (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/renewed-saudi-pakistan-contacts-revive-nuclear-fears>) تامین شده است.

نفت و سرمایه گذاری

چین بزرگترین شریک تجاری عربستان سعودی است برای مثال چین در ماه آوریل بیش از ۲ میلیون بشکه نفت در روز از عربستان وارد می‌کرد که بیش از یک چهارم صادرات نفتی عربستان است (گرچه این حجم از آن زمان کاهش یافته است).

هر دو کشور همچنین سرمایه‌گذاران مهمی در اقتصاد یکدیگر به شمار می‌روند به گزارش *فایننشال تایمز* طبق لیستی که چین از سرمایه‌گذاری‌های خود در حوزه خلیج فارس منتشر کرده عربستان در صدر قرار دارد میزان این سرمایه‌گذاری بیش از ۱۰۰ میلیارد دلار در بیست سال گذشته است.

فعالیت نظامی

چنانکه گزارش می‌شود چین برخی از تجهیزات توپخانه‌ای و پهپادهای سعودی‌ها را تامین کرده است که ریاض در جنگ جاری خود علیه شورشیان حوثی در یمن به کار می‌برد در سال ۲۰۱۷ یکن به عربستان مجوز داد که به تولید پهپادهای چینی بپردازد که بیانگر تلاش عربستان برای فرار از فشار آمریکا است که مدت‌ها به دنبال مهار تاکتیک‌های ریاض در جنگ با یمن بوده است.

واشنگتن همچنین نگران این است که مبدا سعودی‌ها به چین اجازه دهند تا در پوشش ایجاد تأسیسات غیرنظامی اهداف نظامی خود را پنهان کند یعنی شبیه فعالیت‌هایی که منجر به مناقشات اخیر بین آمریکا و اسرائیل شد (بر سر مدیریت چین بخش‌هایی از بندر حیفو <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/beyond-chastity-belt-and-road-us-israel-relations-age-great-power-competition>) و به مناقشه آمریکا و امارات متحده عربی انجامید (بر سر گزارش‌های مربوط به ایجاد تأسیسات دریایی بالقوه چین <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/how-respond-chinas-growing-influence-gulf>) در نزدیکی ابوظبی و توافقات مورد انتظار با هوآوی غول چینی تولید موبایل (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/unpacking-uae-f-35-negotiations>). علاوه بر این نیروهای چین و عربستان سعودی تمرینات نظامی مشترکی داشته‌اند از جمله برگزاری رزمایش دریایی در سال ۲۰۲۱.

فعالیت هسته‌ای

در سال ۲۰۲۰ *وال استریت ژورنال* گزارش داد که چین به سعودی‌ها کمک کرده تا تأسیساتی برای پردازش سنگ معدن اورانیوم بومی برای تولید کبک زرد (<https://thehill.com/opinion/international/510649-is-china-helping-saudi-arabia-to-build-a-nuclear-bomb>) بسازند اگر چه چین کاری می‌تواند مصارف صلح آمیز داشته باشد (مثلاً تولید کود) اما در عین حال می‌تواند به مثابه گامی اولیه به سوی تولید ترکیبی از عناصر اورانیوم به حساب آید که برای یک کارخانه غنی سازی اورانیوم لازم است و به نوبه خود می‌تواند مواد مورد نیاز یک سلاح هسته‌ای را تولید کند عربستان هرگونه هدف نظامی را رد کرده اما تمایلی هم به ارتقای تعهدات حفاظتی خود در قبال آژانس بین‌المللی انرژی اتمی ندارد که مستلزم بازرسی‌های گسترده تر از فعالیت‌های هسته‌ای این کشور است.

موضوع ترسناک این است که محمد بن سلمان ولیعهد عربستان در ۲۰۱۸ هشدار داد که «اگر ایران بمب هسته‌ای بسازد ما هم در اسرع وقت همین کار را خواهیم کرد». ریاض در تماس با طرف‌های خارجی به صراحت اعلام کرده است که این حق را دارد که اگر بخواهد با توانایی‌های غنی‌سازی اورانیوم تهران هم‌تراز شود -اظهارنظری جدی به‌خصوص در پرتو نزدیک شدن برنامه هسته‌ای ایران به آستانه ساخت بمب اتمی (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iran-faces-renewed-censure-vienna-nuclear-meeting>) در این زمینه نقش بالقوه چین نگران‌کننده است هم به خاطر فروش موشک به ریاض در ۱۹۸۸ و هم به دلیل نقش آن در اشاعه مواد و طرح‌های تسلیحات هسته‌ای به پاکستان.

جزئیات برگزاری این اجلاس از قبل ارائه نشده جز اینکه این اجلاس به ریاست ملک سلمان برگزار می‌شود و رهبران شورای همکاری خلیج فارس و دیگر کشورهای عربی - به احتمال زیاد مصر عراق و اردن - به تقلید از اجلاس سالانه شورای همکاری خلیج فارس+۳ همراه با مقامات آمریکایی در آن حضور خواهند داشت. به گزارش روزنامه سعودی *عرب نیوز* «انتظار می‌رود که دستورالعمل این نشست بر تقویت همکاری مشترک دو کشور در زمینه اقتصاد و توسعه متمرکز باشد»

اهداف پکن از این گردهمایی احتمالاً شامل جلب حمایت کشورهای حوزه خلیج فارس از سیاست‌های چین در مورد مسائل حساس داخلی‌اش مانند سرنوشت تایوان و نقض حقوق بشر مسلمانان اویغور در استان سین کیانگ خواهد بود. عربستان سعودی در مورد موضوع اخیر به وضوح سکوت کرده است.

پیش از این اجلاس وزارت خارجه چین «گزارشی درباره همکاری چینی-عربی در دوره جدید» منتشر کرد. یکی از نکاتی که در این گزارش بر آن تأکید شده این است که پکن با کشورهای عربی در زمینه همکاری‌های دوجانبه سودمند کار خواهد کرد اما علاقه‌ای به پر کردن خلأهای به جا ماندن آمریکا ندارد.

نتایج احتمالی

با فرض اینکه این اجلاس و سایر نشست‌های سران چین و عربستان طبق برنامه برگزار شود به احتمال زیاد در روزهای آینده با انبوهی از توافقات و بیانیه‌های مربوط به سرمایه‌گذاری و تجارت مواجه خواهیم شد. با این حال میزان الحراره واقعی روابط عربستان و چین در آن جزئیات فاش نشده این دیدار نهفته است. گذشته از نزدیکی مقامات ارشد دو کشور که آشکار است واشنگتن باید تمام این شاخص‌ها را به دقت زیر نظر بگیرد تا بتواند بفهمد که روابط بین چین و عربستان واقعاً چقدر گرم است و این روابط چه چالشی ممکن است برای سیاست منطقه‌ای آمریکا ایجاد کند.

سایمون هندرسون هموند بیکر و مدیر برنامه برنستاین در زمینه سیاست خلیج فارس و انرژی در انستیتو واشنگتن است. کارول سیلبر مدیر تحقیقات برنامه بنیاد دایان و گیلفورد گلیرز در انستیتو واشنگتن در موضوع رقابت قدرت‌های بزرگ و خاورمیانه است.

RECOMMENDED

تحلیل کوتاه

تجلیل کتائب حزب‌الله و کاف از خمپاره‌اندازی علیه نیروهای آمریکایی

۲ ژانویه ۲۰۲۳

مایکل نایتز،
آیه یوسف،
حصدی ملک

(fa/policy-analysis/tjlyl-ktayb-hzballh-w-kaf-az-khmparhandazy-lyh-nyrwhay-amrykay/)

BRIEF ANALYSIS

Deepening Russia-Iran Relationship Should Worry Israel

دسامبر ۲۰۲۲ ۲۸

Nadav Pollak

[\(/policy-analysis/deepening-russia-iran-relationship-should-worry-israel\)](/policy-analysis/deepening-russia-iran-relationship-should-worry-israel/)

تحلیل کوتاه

راهبرد اشاعه هسته‌ای ایران: گزینه‌های سیاست‌گذاری آمریکا

دسامبر ۲۰۲۲ ۲۸

مایکل آیزنستات،
مهندس روحی،
سوزان مالونی

[\(fa/policy-analysis/rahbrd-ashah-hsthay-ayran-gzynhhay-syastgdhary-amryka/\)](/policy-analysis/rahbrd-ashah-hsthay-ayran-gzynhhay-syastgdhary-amryka/)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/rqabt-qdrthay-bzrg/\)](/policy-analysis/rqabt-qdrthay-bzrg/) رقابت قدرتهای بزرگ

[\(fa/policy-analysis/anrzh-y-w-aqtsad/\)](/policy-analysis/anrzh-y-w-aqtsad/) انرژی و اقتصاد

[\(fa/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzh/\)](/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzh/) خلیج و سیاست حوزه انرژی

[\(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/\)](/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/) نظامی و امنیتی

[\(fa/policy-analysis/mn-ashah/\)](/policy-analysis/mn-ashah/) منع اشاعه

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/\)](/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/) کشورهای حاشیه‌خلیج فارس